

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 821

van **JOHAN DANEN**

datum: 20 september 2022

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

---

### *Scholen - Energiebesparende en energieopwekkende maatregelen*

In het najaar van 2021 heb ik de minister in de commissie Onderwijs al eens ondervraagd over de stijgende energiekosten en het effect daarvan op de werkmiddelen van de scholen (vraag om uitleg nr. 4630). Uit de meest recente Schoolgebouwenmonitor was immers gebleken dat slechts 12% van de ondervraagde directeurs een positieve beoordeling gaf van de energiekosten in verhouding tot de beschikbare oppervlakte. Voor 51% van de vestigingen gaven deze directeurs aan dat de energiekosten onvoldoende laag liggen in verhouding tot de beschikbare oppervlakte. De aanleiding van mijn vraag waren de sterk gestegen energieprijzen in oktober 2021, maar wij weten allemaal wat er ondertussen met de energieprijzen is gebeurd.

Uit de bevraging bleek ook dat aardgas op 84% van de vestigingsplaatsen de energiebron voor verwarming is. 22% van de vestigingsplaatsen heeft stookolie als voornaamste energiebron, terwijl elektriciteit op 20% van de vestigingsplaatsen voor de verwarming zorgt.

In zijn antwoord wees de minister naar de jaarlijkse werkingstoelagen die scholen ontvangen en die ze autonoom kunnen besteden. Met deze werkingstoelagen worden ook de energiefacturen betaald. De minister wees er ook op dat het onmogelijk is om een globaal beeld te krijgen van het aandeel dat de energiekosten uitmaken op de totale uitgaven omdat deze kosten sterk variëren per school op basis van de grootte, de ligging, de ouderdom van de infrastructuur, het energiepeil en de al gedane investeringen. Verder gaf de minister ook aan dat het gebruik van tools in verband met duurzaamheid wordt aangemoedigd. Zo heeft het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid de duurzaamheidstool 'GRO' ontwikkeld. Verder werkt de Vlaamse overheid aan een praktische scholenbouwgids voor duurzame scholenbouw om de scholen te helpen en te begeleiden in het bouwproces, en worden investeringen in energie en duurzaamheid gestimuleerd met o.a. renteloze leningen en energy service companies (ESCO's).

Naast de genoemde maatregelen, kunnen scholen ook gebruikmaken van het aanbod van het Vlaams Energiebedrijf (VEB). Dankzij de relancemiddelen kan het VEB in de periode 2021 tot eind 2022 ter waarde van 20 miljoen euro aan steun toekennen aan o.a. scholen voor verschillende energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. Scholen die onder AGION (Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs) vallen, kunnen naast de relancesteun bijkomend AGION-subsidies ontvangen. GO!-scholen kunnen de relancemiddelen ook combineren met subsidies voor het uitfaseren van stookolie. Specifiek voor zonnepanelen, heeft het VEB een aanbod voor scholen waarbij zij volledig ontzorgd worden. De eerste stap - de opmaak van een haalbaarheidsstudie - is bovendien gratis.

De Europese richtlijn over de energieprestatie van gebouwen bepaalt dat vanaf 2021 alle nieuwe schoolgebouwen Bijna-EnergieNeutraal (BEN) moeten zijn. BEN-gebouwen verbruiken weinig energie voor verwarming, ventilatie, koeling en warm water en de benodigde energie wordt uit groene energiebronnen gehaald. Op lange termijn betekent dit goed nieuws voor de energiefactuur van de scholen, maar daar hebben scholen met een verouderd patrimonium nu weinig boodschap aan.

1. Tijdens de commissiezitting van 7 oktober 2021 verwees de minister naar de verschillende mogelijkheden die er voor scholen bestaan om de energiefactuur te drukken.
  - a) Hoeveel scholen hebben er in 2021 - via het VEB - gebruikgemaakt van de relancemiddelen om energiebesparende en energieopwekkende maatregelen uit te voeren? Voor welk bedrag werd er in middelen voorzien?
  - b) Hoeveel van deze scholen hebben bijkomend een beroep gedaan om de subsidiemogelijkheden van AGION of GO! (aantal scholen opgesplitst per koepel; toegekend bedrag per school).
  - c) Scholen kunnen gebruikmaken van het ontzorgingsaanbod van het VEB om zonnepanelen te installeren.
    - i. Hoeveel scholen (opgesplitst per koepel) hebben de gratis haalbaarheidsstudie laten uitvoeren in 2021?
    - ii. Hoeveel scholen (opgesplitst per koepel) hebben in 2021 effectief een zonnepaneleninstallatie in gebruik genomen?
2. Wat is de stand van zaken van de praktische scholenbouw gids voor duurzame scholenbouw? Wordt deze gids reeds ter beschikking gesteld?
3. Het Facilitair Bedrijf heeft een duurzaamheidstool 'GRO' ontwikkeld.

Hoeveel scholen hebben in 2021 daarvan gebruikgemaakt?
4. Scholen kunnen sinds 2020 tot een half miljoen euro renteloos lenen voor investeringen in isolatie, hoogrendementsketels en zonnepanelen.
  - a) Hoeveel renteloze leningen werden er verstrekt in 2020? Voor welk bedrag werden er renteloze leningen toegekend (opgesplitst per koepel en per maatregel)?
  - b) Hoeveel renteloze leningen werden er verstrekt in 2021? Voor welk bedrag werden er renteloze leningen toegekend (opgesplitst per koepel en per maatregel)?
5. In zijn antwoord gaf de minister ook aan dat scholen gebruik kunnen maken van een ESCO-overeenkomst voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen. Uit het eindrapport 'Energiebesparing bij scholen' (22 maart 2023) blijkt echter dat dit geen evidente denkpiste is omdat door de lange terugverdientijden van de investeringen een ESCO niet interessant is. Ook zijn de te betalen rendementen aan een ESCO vaak hoger dan de huidige rentevoeten bij een financiële instelling.

- a) Hoeveel scholen (opgesplitst per koepel) hebben in 2021 een ESCO-overeenkomst afgesloten?
  - b) Wat was de gemiddelde investering per ESCO-dossier?
  - c) Een aandachtspunt dat in het eindrapport wordt vermeld, is het belang van ontzorging van scholen om succesvolle energiebesparingsprojecten te realiseren.
    - i. Ziet de minister een rol voor Vlaanderen weggelegd voor wat betreft de ontzorging van scholen? Hoe zou Vlaanderen deze rol kunnen opnemen?
    - ii. Kan het VEB een actieve rol spelen om scholen te ontzorgen?
- 

*Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ben Weyts (821), Zuhair Demir (1167)*

**BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

---

**GECOÖRDINEERD ANTWOORD**

op vraag nr. 821 van 20 september 2022

van **JOHAN DANEN**

---

1. a) Omwille van het opzet van de rapportering geven we deze cijfers in aantal aanvragen, waarbij er meerdere aanvragen per school kunnen zijn. Aantal aanvragen waarvoor een offerte ondertekend werd:  
27 voor GO! voor een totaal subsidiebedrag van 2,070 mio en  
137 voor AGION voor een totaal subsidiebedrag van 8,158 miljoen.

- b) AGION heeft 103 aanvragen ontvangen (allemaal van het vrij gesubsidieerd onderwijs) om bijkomend beroep te doen op subsidiemogelijkheden. 76 dossiers hiervan zijn intussen goedgekeurd, goed voor een totaal subsidiebedrag van 3.891.233,75 euro. De overige dossiers zijn nog in behandeling.

Het GO! verstrekt geen subsidies aan de scholengroepen. De meeste scholengroepen financieren hun energie-efficiënte investeringen door middel van kleine infrastructuurmiddelen (investeringsdotatie) of via hun werkingsmiddelen. De inzet van die middelen is opgenomen in hun respectievelijke boekhouding.

Wel voorziet het GO! in het kader van scholenbouwprojecten altijd energiebesparende en -opwekkende maatregelen, conform de geldende wet- en regelgeving en in toepassing van het GRO.

Zeven scholen hebben gebruik gemaakt van de zonneklimaatleningen.

- c) i. Van het vrij gesubsidieerd onderwijs hebben 34 scholen in 2021 een haalbaarheidsstudie aangevraagd. 19 hiervan zijn reeds geplaatst. Bij acht andere is er nog geen finale beslissing. Zeven aanvragen zijn geannuleerd.

Binnen het GO! vroegen 10 scholen een haalbaarheidsstudie aan. Hiervan zijn er vijf geplaatst en drie waarin nog geen finale beslissing is bereikt. Twee aanvragen zijn geannuleerd.

- ii. In 2021 zijn 26 zonne-installaties geplaatst voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en 5 voor het GO!. Merk op dat deze niet noodzakelijk gelinkt zijn aan de haalbaarheidsstudies die in 2021 uitgevoerd werden.

2. De ontwikkeling van de scholenbouwgids is volop lopende. AGION werkt aan een online platform waarop zowel thematische informatie over scholenbouw, een interactieve tijdslijn rond het bouwproces, als tools- en templates voor duurzame scholenbouw terug te vinden zullen zijn. Het is de betrachting om het platform in de loop van 2023 te lanceren. GRO zal hierin worden vervat als duurzaamheidstool.

Op de website van AGION is ook vandaag al veel informatie terug te vinden rond scholenbouw en het bouwproces, evenals een toelichting bij het gebruik van GRO. Deze informatie blijft beschikbaar en up-to-date gehouden tot aan de lancering van het nieuwe platform.

3. Zowel AGION als het GO! raden schoolbesturen aan om GRO te gebruiken als nieuwe duurzaamheidsmeter voor scholenbouw, maar het is geen verplichting vermits de inrichtende machten hier autonome bouwheren zijn. Er zijn geen gegevens bekend over welke scholen er al mee aan de slag zijn gegaan. Binnen het nieuwe DBFM-programma, Scholen van Vlaanderen, is GRO wel verplicht te gebruiken.
4. a) In 2020 werden 46 renteloze leningen verstrekt voor een totaal kredietbedrag van 1.676.143,89 euro.

2020		Som van Kredietbedrag
☐ Gemeentelijk onderwijs		40.670,25 €
	installatie zonnepanelen	40.670,25 €
☐ Vrij gesubsidieerd onderwijs		1.635.473,64 €
	installatie zonnepanelen	1.431.166,61 €
	isolatie schildelen + vervanging buitenschrijnwerk + installatie zonnepanelen + stookplaatsrenovatie	123.911,19 €
	stookplaatsrenovatie	80.395,84 €
<b>Eindtotaal</b>		<b>1.676.143,89 €</b>

- b) In 2021 werden 58 renteloze leningen verstrekt voor een totaal kredietbedrag van 2.109.430,09 euro.

2021		Som van Kredietbedrag
☐ Vrij gesubsidieerd onderwijs		2.109.430,09 €
	installatie zonnepanelen	1.621.897,84 €
	isolatie schildelen + installatie zonnepanelen	55.968,05 €
	isolatie schildelen + stookplaatsrenovatie	149.131,58 €
	stookplaatsrenovatie	96.648,46 €
	vervanging buitenschrijnwerk	141.310,72 €
	vervanging buitenschrijnwerk + stookplaatsrenovatie	44.473,44 €
<b>Eindtotaal</b>		<b>2.109.430,09 €</b>

5. a) Bij AGION loopt in samenwerking met VEB een ESCO-proefproject waarbij 5 inrichtende machten betrokken zijn. Het gaat om 4 inrichtende machten van het vrij gesubsidieerd onderwijs en 1 inrichtende macht van het gemeentelijk onderwijs. Het totale investeringsbedrag van het proefproject bedraagt 7,6 miljoen euro. Het proefproject omvat zeer uiteenlopende investeringsprojecten met trajecten zowel met als zonder AGION-subsidies. In de loop van 2023 zullen de eerste werken door de ESCO's worden uitgevoerd.

Geen enkele scholengroep van het GO! heeft in 2021 een ESCO-overeenkomst afgesloten.

- b) Voor het ESCO-proefproject van AGION en VEB wordt 7,6 miljoen euro geïnvesteerd, verspreid over 5 inrichtende machten. Elke inrichtende macht plant investeringen in verschillende vestigingsplaatsen. De investeringsbedragen zijn erg uiteenlopend en variëren van enkele duizenden tot honderdduizenden euro's. De inrichtende machten investeren hoofdzakelijk in dak, muur- of vloerisolatie, vervanging van buitenschrijnwerk en stookplaatsrenovatie.

- c) i. In de reguliere financiering van scholenbouw treden inrichtende machten op als autonome bouwheer van hun werken. Dit is een gevolg van de organisatie van het onderwijsveld.

Eerst en vooral wil ik graag meegeven dat AGION en het GO!, al een heel eind bezig is met het informeren en sensibiliseren over verschillende thema's in schoolinfrastructuur, zoals met name energie en duurzaamheid. En dit reeds voordat we in de huidige energie-context zaten. Het blijft dan ook bijzonder belangrijk om dit onder de aandacht te blijven brengen bij de schoolbesturen.

Zowel het GO! als AGION dragen bij tot investeringen in energiebesparende maatregelen.

Voor het gesubsidieerd onderwijs zijn er bijvoorbeeld de eerder vermelde renteloze energieleningen waardoor investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie mogelijk zijn. De aanvraagprocedure wordt zeer laagdrempelig gehouden en we proberen zoveel mogelijk te ontzorgen. Zo is er ook een samenwerking met het Vlaams Energiebedrijf dat een raamcontract heeft voor het plaatsen van zonnepanelen.

Ik kan u al meegeven dat er nog een belangrijk uitbreiding zal gebeuren voor die energielening. Scholen zullen meer en langer kunnen lenen aan een renteloos tarief. We maken het dus nog interessanter voor de scholen om investeringen te realiseren die bijdragen tot energiebesparingen. Het maximum leningsbedrag zal nog dit jaar worden verhoogd tot 1.000.000 euro en de terugbetalingstermijn worden verlengd van 15 naar 20 jaar voor investeringen met een langere terugverdientermijn.

Scholen kunnen voor advies terecht bij AGION, VEB en GO! Ik onderzoek momenteel op welke manier schoolbesturen bijkomend kunnen worden ontzorgd door AGION, GO! en VEB.

Via het VEB wensen we verder in te zetten op de ontzorging van de scholen. Volgende maatregelen worden alvast overwogen:

- Verder inzetten op het verrijken en bewaken van de datakwaliteit van de energie- en patrimoniumdata via Terra, energie- en vastgoeddatabank van de Vlaamse overheid, zodat energiebesparend potentieel sneller opgemerkt en aangepakt kan worden. Op basis van deze gegevens kunnen ook de kosten en de baten van dit energiebesparend potentieel in kaart gebracht worden.
  - Sensibiliseren van scholen zodat ze actief gebruik maken van de ontzorgingsmogelijkheden die het VEB biedt, zowel op vlak van energiestudies als van uitvoeren van de maatregelen.
- ii. Scholen hebben vaak niet de expertise, tijd of geld om zich met energiebesparende projecten bezig te houden. Momenteel loopt een onderzoek op welke manier schoolbesturen bijkomend kunnen worden ontzorgd door AGION, GO! en VEB. Het VEB heeft echter sterke troeven in handen om ook het onderwijs te ontzorgen. Het VEB neemt reeds een actieve rol op in het ESCO-proefproject dat op vraag van AGION werd geïnitieerd. In eerste instantie voert VEB een gratis haalbaarheidsstudie uit. Zo'n studie brengt het potentieel voor een EnergiePrestatieContract (EPC) in kaart. Indien er voldoende potentieel is, komt er een facilitatietraject. Binnen een facilitatietraject worden alle voorbereidingen getroffen voor een EPC op maat. Tot slot begeleidt VEB de gunningsprocedure voor de aanstelling van een ESCO. Deze werkwijze en de rol van VEB als facilitator zal worden geëvalueerd na afloop van het proefproject.